

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 %, popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. V Ljubljani, 31. julija 1916. Letnik XXXIII.

Obseg: Deteljno seme in letošnja predenica. — Kdaj in kako je prositi za odpis zemljiškega davka. — Zboljšanje in zdravljenje vina z eponitom. — Zgodovinski razvoj cen za odstavljene pujske na Kranjskem. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržna poročila. — **Inserati.**

Deteljno seme in letošnja predenica.

Deteljno seme je postalo tako drago in tako nezanesljivo, da je v našem nujnem interesu, da ga skušamo znaneprej po možnosti doma pridelovati. Lansko leto je stal 1 kg deteljnega semena — v mislih imam predvsem seme domače detelje — 4 do 5 K. To je visoka cena, ki se pa utegne znaneprej še dvigniti. Koliko denarja bi lahko ostalo doma, če bi seme doma pridelovali! In koliko bolj zanesljivo bi bilo doma pridelano seme!

Kupljeno deteljno seme.

Semenski trgovci nam ponujajo sicer tudi predenice čisto seme, toda nazadnje nam dajejo vendarle seme, ki ni prosto predenice. Dokazov za to nam ne manjka. Treba je le pogledati po naših lanskih in letošnjih deteljiščih. Ljudje vzamejo vse, kar dobe, in tako se leto za leto bolj širi predenica po naših njivah. Res je to, da se predenica raznaša tudi po tičih, po gnoju itd., ali navadno pride s slabo očiščenim deteljnim semenom na njivo in to je toliko lažje mogoče, ker imamo danes že razne vrste predenice, ki imajo tako debelo seme, da ga je silno težko izločiti od deteljnega semena. Tudi z dobrimi stroji, ki jih pa pri nas vobče manjka, se ne da taka debelozrnata predenica ločiti od deteljnega semena.

Glavni pogoj za pridelovanje deteljnega semena.

Zato pa je in ostane glavna stvar pri pridelovanju deteljnega semena, da se pušča detelja za seme le na takih mestih, kjer ni nobene predenice in pa, da predenico po deteljiščih v kali uničujemo. Kakorhitro se pokaže predenica, jo je skušati zatreti, kajti prepozna je pomoč, ko se razpase po celem deteljišču.

Kdor hoče torej deteljno seme doma dobivati, mora deteljo druge košnje na takih mestih pustiti za seme, kjer ni na detelji nobene predenice. Čista detelja da čisto seme. Predenična mesta se morajo pa zatirati takoj, ko se pokažejo.

Letošnja škoda po predenici.

Letos se je predenica silno razpasla po naših deteljiščih in dela veliko škodo posameznim gospodarjem. Cela deteljišča, cele njive so preprežene s to rastlinsko golaznijo. Vzrok je iskati v gorkem in suhem vremenu, ki tej zajedalki posebno ugaja. Žalostno je gledati napadena deteljišča, toda prepozno je, da bi se dalo kaj uspešnega storiti proti njej. Taka deteljišča naj se čimpreje pokose in naj se uniči vsa tista mesta, kjer je predenica nastavila cvetje, da se nam po semenu ne raznese naprej. Seme je namreč silno trdno in prepotuje brez vse škode tudi živalski želodec in ostane zdravo in kaljivo, tudi če leži dlje časa v gnoju in zemlji.

Kako zatremo predenična gnezda.

Ker se predenica raznaša in širi tudi po svojih nitih (poganjkih), naj se po možnosti tudi te uničuje in prav posebno pazi, da se pri prenašanju napadene detelje ne raztrosijo po tleh, kjer rase detelja, kajti vsaka predenična nit daje novo rastlino in napravlja novo predenično gnezdo.

Letos je posebno skrb obračati na strniščno deteljo, da jo varujemo pred predenico. Kakorhitro bi se pokazala predenica po njej, jo je takoj uničiti in temeljito zatreti, da se nam ne razleze po celem deteljišču. Predenična gnezda je požigati, da se zatro, na ta način, da natrosimo živega apna ali pa rezačnice, ki jo potem zažgemo. Tako bomo v kali zatrli predenična gnezda in obvarovali deteljišče pred večjo škodo. Požgana mesta je prekopati. Pri požiganju predeničnih

gnezd je paziti, da se požigajo gnezda v takem obsegu, da se zatro vse niti, ki so se razlezele okoli gnezda.

Kdor ima pa letos čista deteljišča, naj skuša na vsak način pridelati potrebno seme doma, ker bo tako seme čimdalje bolj dragoceno in spričo nezanesljive semenske kupčije tudi čimdalje več vredno.

Rohrman.

Kdaj in kako je prositi za odpis zemljiškega davka.

Zemljiški davek je odmerjen po čistem katastrskem donosu, in če se zaradi kake prirodne uime, t. j. nesreče, ki je kmetovalec sam ni zakrivil, pridelek znatno zmanjša, oziroma se deloma ali popolnoma izgubi, je naravna posledica, da kmetovalec ne more plačati vsega zemljiškega davka, ker ni imel tistega dohodka, ki je podlaga za odmerjenje zemljiškega davka. V tem slučaju se zemljiški davek ves ali deloma odpiše po državnem zakonu z dne 12. julija l. 1896., a le s pogojem, da se poškodba na zemljiščih pravočasno prijavi pristojni oblasti in se obenem prosi za odpis davka.

Ker se naši kmetovalci malokdaj brigajo za določila tega zakona, zato dostikrat ponepotrebno plačajo precej znatne vsote zemljiškega davka, dasi jim je bil velik del pridelka brez njihove krivde uničen po raznih uimih.

Tudi letos se bo, kakor vsako leto, semtertja pripetila na zemljiščih kaka nesreča, in zato že sedaj kmetovalce vnovič opozarjamo na koristi, ki jim jih nudi ta zakon.

Pri kmetijah nastane pravica do odpisa zemljiškega davka, če je bil na majhnih parcelah, ki merijo do 4 ha, uničen vsaj četrti del prirodnega donosa vsled poškodbe po toči, vodi, ognju, miših ali po trtni uši. Pri večjih posestvih nastane ta pravica, če je bil pridelek vsaj na 1 ha poškodovan. Vsled poškodbe po suši, moči, pozebi (slani), škodljivih mrčesih in škodljivih glivah pa pristaja pravica do odpisa zemljiškega davka, če znaša poškodba vsaj četrtino prirodnega donosa vseh parcel, ki leže v eninisti davčni občini.

Vsako poškodbo na prirodnem donosu, ki se zanjo more prositi odpis davka, mora posestnik poškodovane parcele ali njegov pooblaščenec — da ne izgubi pravice do odpisa davka — v osmih dneh potem, ko je zapazil škodo, naznaniti davčnemu oblastvu prve stopnje (okrajnemu glavarstvu, davkariji ali davčni okrajni komisiji). Za pooblaščenca lastniki poškodovane parcele se štejejo: zakonski drug, varuhi, zakupniki ali užitniki zemljišč, pooblaščeni kmetijski uradniki in pa župani občin.

Poškodbo, ki se zaradi nje prosi za odpis zemljiškega davka, more torej vsak zase ali po svojem pooblaščenca naznaniti; more jo pa naznaniti tudi več zemljiških posestnikov skupaj, ki naznanilo vsi podpišejo, ali pa jo more naznaniti župan za vso občino. Ker so vse take poškodbe manj ali več v celi občini, zato je najbolje župana naprositi, da poškodbo naznani; vendar priporočamo zadevo zasledovati, in če župan svoje dolžnosti ne stori, naj vsak zase ali vsi prizadeti skupaj vložijo naznanilo. Naznanilo škode in druge vloge, ki se tega tičejo, so koleka proste.

Zboljšanje in zdravljenje vina z eponitom.

„Eponit“ je sredstvo, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu in celo po žganju ali špiritu in po grenkobi.

Eponit je v prah zmleto oglje, ki je na poseben način pripravljeno, tako da vzame vinu le zoprni okus, ter da ga drugače nič ne pokvari. Pač pa vino razbarva, t. j. odvzame mu rdečo barvo, posebno če se ga doda večja množina.

Na hl ali 100 litrov vina se vzame 3—20 dkg, kar je odvisno od pokvarjenosti vina. Čim bolj vino smrdi, tem več eponita se potrebuje. Eponit se naslednje rabi:

Odvagano množino n. pr. 100 g (10 dkg) se najprej dobro zmeša z vinom v škaflu, potem vlije vse skupaj v sod napolnjen s pokvarjenim vinom, ter se takoj v sodu z močno leseno (ne železno) palico ali pocinjeno verigo dobro premeša, in to premešavanje v sodu ponovi 2—3 dni, vsak dan po 1—2 krat.

Potem se pusti na miru, dokler se ves eponit na dno ne vsede. Vino pa izgubi zoprni duh takoj.

Omeniti je, da se eponit počasi na dno vsede, posebno če se ga dá veliko na hl. Zato ga je treba, če se hoče imeti hitro čisto vino, umetnim potom izločiti, kar se zgodi s čiščenjem z želatino, z ribjim klejem, s svežim mlekom i. dr., najbolje pa s precejanjem. Želatina, klej in mleko ne izločijo samo eponita iz vina, marveč tudi druge, kalnost povzročujoče snovi, ter tudi nekaj čreslovine in barve, vsled česar postanejo taka vina potem milejša in svetlejša.

Na ta način se lahko vsako vino, ki drugače ni za prodajo sposobno, v par dneh popolnoma popravi. Ker postanejo rumena vina po rabi eponita popolnoma bela, rdeča pa istotako bela ali svitlo rdeča, se jih lahko potem brez skrbi z drugimi vini zmeša, v takem razmerju, da dobijo zopet prvotno barvo.

Posebno umestno bi bilo eponitirati iz gnilega grozdja napravljena vina, ker se jih z večjo množino eponita (10—15 dkg na hl), ter z naslednjim umetnim čiščenjem in zažveplanjem tako pripravi in popravi, da se jih lahko potem prav dobro proda. Isto velja za vina, ki imajo zoprni duh in okus po slivovki ali kakem drugem žganju.

Kdor je imel že s takim vinom opraviti, ve, da se tak okus nikakor ne da popolnoma iz vina odpraviti. S 120 g (12 dkg) eponita je pa izgubilo vino popolnoma omenjeni zoprni okus.

Prav grenko in jako trpko črno vino, ki je bilo drugače skoraj neužitno, je postalo že s 100 g eponita in s poznejšim čiščenjem z mlekom ($\frac{1}{2}$ l na 100 litrov) lepe rubinasto-rdeče barve, bolj milo ali gladko, ker je mleko odstranilo čreslovino (trpkost), ter je izgubilo grenak okus, ki ga je eponit absorbiral.

Končno pripomnim še, da je uporaba eponita postavno dovoljeno sredstvo.

Eponit se dobi pri c. kr. kmetijskih družbi v Ljubljani in stane kg 6 K.

Zgodovinski razvoj cen za odstavljenepujske na Kranjskem.

(Konec.)

Reja prasičev se je konci prejšnjega stoletja jela naglo razvijati, a vzreja prasičev je pa vendarle še ostala neznatna. Prasičereja je postajala vedno bolj dobičkonosna panoga kmetijstva in zato jo je c. kr. kmetijska družba kranjska na vse načine in z znatnimi državnimi podporami pospeševala. Uspeh tega pospeševanja je pa bil seveda silno počasen, kajti kmet ni lahko pristopen novostim. K sreči je temu nedostatku prišla na pomoč nesreča. Na Hrvatskem in Ogrskem se je razpasla prasičja kuga in zato je bila naša meja

proti Hrvatski glede uvoza prasičev večinoma zaprta in končno je sedaj uvoz prasičev tako otežkočen, da s hrvaškimi ali ogrskimi prasiči niti več računati ne moremo. Mi vedno več potrebujemo prasičev doma in naša dežela veliko zasluži z izvozom prasičev v sosednje dežele. Vsled zaprtije je jelo manjkati prasičev in kmetovalci so bili prisiljeni doma pričeti s prasičerejo. Sedaj imamo plemenske svinje in mrjasce v celi deželi. Za današnje gospodarske razmere in za današnje zahteve svetovnega trga ni več primerna hrvaška prasičja pasma, ki silno počasi rase in se počasi debeli le pri dobri žitni krmi. Namesto hrvaške pasme je stopila žlahtna angleška, ki ima vse potrebne vrline. Kmetijska družba je v teku zadnjih 50 let vpeljala na stotine čistokrvnih angleških plemenskih prasičev, in sicer svinj in mrjascev, ki so našo kranjsko prasičjo čredo tako požlahtnili, da se lahko imenuje našim razmeram popolnoma privajena, kranjska žlahtna prasičja pasma. L. 1850. so na Kranjskem našli 75.000 in l. 1910. pa 177.000 prasičev.

Kakor gori povedano, je bilo svojčas odstavljen pujske silno težko prodati, in če se je to vendarle zgodilo, prodani so bili za slepo ceno, pri kateri je prasičerejec imel znatno izgubo. Ta nizka cena je veljala za običajno ali navadno in se je le prav počasi in neznatno dvigala, kolikor večje je bilo povpraševanje po odstavljenih pujskih, kajti še dolgo časa ljudje niso marali za take mlade pujske, ampak so hoteli starejše, ki so se dali takoj pitati in bila je tudi mržnja proti žlahtnim prasičem, ker so ljudje še vedno zahtevali od prasičev debele bohe in špeh, ki da veliko ocvirkov. Kupčija v tujino in njih lastni prid jih je pa izpametoval in sedaj sami uvidijo, da jim največ neso okoli 100 kg težki, tričetrt leta stari, izpitani prasiči žlahtne, domačega kraja vajene pasme. Naš kmet ne zna računati; on ne ve koliko njega samega stanejo odstavljeni 6 do 8 tedenski pujski, zato jih je že pred vojno splošno veliko preceno prodajal. Pri nas pred vojno ustanovljene cene za odstavljen pujske nikakor niso bile primerne in daleko niso krile stroškov prasičereje. Vsled razmer, ki so letos nastale vsled vojne, se ljudje trgajo za odstavljen pujske in je čisto naravno, da tisti, ki jih ima, več zanje zahteva, kakor n. pr. pred 3 leti. Danes se opirati na ceno za take pujske, ki je veljala pred vojno, ni le napačno iz stališča dobičkonosnosti prasičereje, ampak tudi iz stališča, na podlagi kterega se je svoječasno ustanovila popolnoma napačno prenizka cena odstavljenim pujskom, ki se lahko imenuje „zgodovinska“ in ki torej nikakor ne sme služiti za merilo pravih cenam takih pujskov.

Osemtedenski, dobro razvit in rasten pujske žlahtne pasme je bil pri nas na Kranjskem že pred vojno najmanj 40 do 50 K vreden in danes, ko so vse gospodarske potrebe in delo dvakrat do trikrat in tudi večkrat dražje, je vrednost takih pujskov samoobsebi umevno še veliko višja, ne glede na dejstvo, da se je vrednost popirnatnega denarja za polovico zmanjšala. Cena pujskom mora biti danes najmanj dvojna od tiste pred vojno, in sicer izražena v zlati kronski veljavi, kakor je bila dejansko pred vojno, po današnji kronski veljavi v popirnatem denarju pa štirikratna.

Pojte se solit tisti stalni zapriseženi veščaki, ki niti pojma nimate o kakem rentabilitetnem računu pri kmetijstvu, ki mislite, da kmet živi od zraka, da mora delati zastonj, da ga tisto, kar doma pridelal nič ne

stane, če jemljete za podlago cene odstavljenim pujskom pred vojno in milostno dovolite neznamenit povišek z ozirom na sedanje razmere! Sama c. kr. deželna vlada je s svojim razglasom z dne 14. aprila t. l., ki je objavljen v 8. številki letošnjega „Kmetovalca“, priznala primerno ceno za pujske do tri mesece stare od 7 K 75 v do 8 K 75 za kg žive teže in vrhutega še 25% pribitka pri pujskih, ki bodo za pleme, torej okroglo po 10 do 12 K za kg žive teže. To je tudi popolnoma pravično, kajti pred vojno je stal kg žive teže pitanega prasiča 80 do 90 h, danes je pa uradno določena cena za kg 250 K, torej trikrat do štirikrat višja. Če prasičerejec doseže s pitanjem tri- do štirikrat višje cene, zakaj ne bi v istem razmerju tudi draže plačal odstavljen pujske, celo, ker bo v jeseni prav gotovo še višja maksimalna cena za pitane prasiče.

VOJNE NAREDBE.

Cesarska naredba

z dne 11. junija 1916

glede ureditve prometa z žitom, z moko in s stročnimi pridelki.

(Konec.)

Mlatev, spravljane in mletje.

§ 20.

Lastnik žita je dolžan žito omlatiti, in turščico izrobnati. Gosposka ima pravico, določiti, dokdaj mora biti žito omlačeno; če po preteku določenega časa lastnik še ni opravil tega dela, more dati žito zmlatiti gosposka na lastnikovo nevarnost in na njegove stroške z uporabo njegovih gospodarskih naprav.

Ko je žito omlačeno, je slama prosta zasege.

§ 21.

Na poziv gosposke morajo mlini žito hraniti in mleti. Odškodnino za hranitev in za mletje more določiti gosposka.

§ 22.

Pooblaščenci vojnega žitnoprometnega zavoda za nakup zaseženih stvari smejo z nakupljenimi stvarmi razpolagati le tako, kakor jim naroča vojni žitnoprometni zavod.

Prav tako morajo mlini, ki dobivajo žito od vojnega žitnoprometnega zavoda ali njih pooblaščenec, s tem žitom in z mlinskimi izdelki, napravljenimi ž njega, le tako razpolagati, kakor jim ukaže vojni žitnoprometni zavod, če ne izidejo v tej zadevi kake posebne odredbe.

Mlinom more ukazati gosposka, da za nadziranje mlenja in oddaje mlinskih izdelkov delajo zapiske in redno poročajo o stanju zalog.

Deželna politična oblast more določiti vzorec teh zapisnikov in izkazov.

§ 23.

Gosposka more porabljeni skladišča za spravljane žita in mlinskih izdelkov in sušilnice za žito proti odškodnini, katero določi sama.

Lastniki mlinov, skladišč in sušilnic morajo kadar sibi dovoliti pooblaščenec gosposke, da gredo v njih obrtne prostore in da jih ogledajo in jim morajo vse potrebno glede teh naprav pojasniti.

Prisilne odredbe.

§ 24.

Če se brani lastnik prodati svojo zaseženo zalogo žita, mlinskih izdelkov ali stročnih sadežev vojnemu žitno-

prometnemu zavodu, ali če ne izpolni svoje dolžnosti oddaje določene množine o pravem času, ali če je oseba ali pa bivališče tistega, ki ima pravico s kako zalogo gospodariti, neznano, tedaj razsoja gosposka glede dolžnosti oddaje zalog, če je treba pa ukaže, da naj se odvzamejo zaloge siloma. Razsodba velja za vsakega, kdor ima kake pravice do zaloge.

§ 25.

Če je treba zaloge odvzeti siloma, odtegne se od prevzemne cene 10 %/o. Isto velja za ono blago, katero je bilo po gosposki določeno za oddajo v dosego predpisanih kontingentov, pa prepozno oddano.

Če ni znan lastnik ali njega bivališče, ali če naj cena služi v poravnavo pravic drugih oseb nego lastnika, založi se cena pri sodišču.

Splošne določbe.

§ 26.

Lastnik zalog žita, mlinskih izdelkov in stročnih sadežev mora te stvari tudi potem, ko so že prodane tako dolgo brez odškodnine hraniti in skrbeti za to da se ne pokvarijo, dokler jih ne odda.

§ 27.

Pošiljatve žita, mlinskih izdelkov in stročnih sadežev smejo železnice, ali paroplovne družbe le tedaj prevzeti v prevažanje, ako je tovrnim listinam vsake pošiljatve priloženo prevozno dovoljenje. Vojni žitnoprometni zavod odloča o tem, če se pošiljatev izroči naslovljencu ali ne. Če vojni žitnoprometni zavod v treh dneh potem, ko je dobil obvestilo o pošiljatvi, ničesar drugega ne ukrene, tedaj se sme pošiljatev izročiti tistemu, komur jo je oddati glasom tovrnega lista.

Prevozno dovoljenje sme dajati tako gosposka kot vojni žitnoprometni zavod. Natančnejše določbe o izdaji prevoznih dovoljenj izda deželna politična gosposka. Vzorec te listine določi minister notranjih zadev.

Pošiljatve vojaške uprave ne potrebujejo prevoznega dovoljenja.

§ 28.

Kot pomožni organi za vršitev posameznih nalog, ktere pripadejo gosposki vsled te cesarske naredbe, morejo biti upostavljeni posebni organi (okrajni žitni nadzorniki).

Okrajne žitne nadzornike imenuje in odstavlja na predlog gosposke sporazumno z vojnim žitnoprometnim zavodom deželna politična oblast.

Nastavljeni so praviloma pogodbeno; njih redno plačo in druge, ž njih službovanjem združene izdatke trpi vojni žitnoprometni zavod.

Okrajni žitni nadzornik mora pred nastopom svoje službe pri gosposki obljubiti, da bo prevzete dolžnosti vestno in nepristransko vršil. Ko vrši svojo službo, velja kot javen uradnik; o zasebnih razmerah in kupčijskih tajnostih, za ktere zve vsled svojega službovanja, mora molčati.

Občine so dolžne sodelovati pri vršitvi te cesarske naredbe.

§ 29.

Pod »gosposko« brez natančnejšega opisa je treba umeti v tej cesarski naredbi deželnoknežjo politično okrajno gosposko, v občinah z lastnim statutom občinsko gosposko, ako deželna politična oblast poslov, ki pripadajo »gosposki«, ne prevzame sama popolnoma ali deloma ali če jih ne izroči kakemu drugemu uradu.

§ 30.

Proti ukazom, izdanim na podlagi teh določil, ni dopusten priziv. Uradoma nadzirati te ukaze imata pravico le načelujoča politična oblast in minister notranjih zadev.

§ 31.

Če so vsled izredne sile potrebne neodložljive odredbe v svrhu preskrbe prebivalstva z mlinskimi izdelki, sme okrajna politična gosposka ali deželna politična oblast vse potrebno ukreniti, obenem pa to naznaniti vojnemu žitnoprometnemu zavodu.

Če je treba, more tudi minister notranjih zadev izdati slične odredbe.

Kazenske določbe.

§ 32.

1.) Kdor namenoma utaji gosposki v svoji posesti ali shrambi nahajajoče se zaloge žita ali iz njega napravljenih mlinskih izdelkov in pa stročnih sadežev.

2.) Kdor namenoma poškoduje, uniči, skrije ali pa neopravičeno podela, pokrmi ali proda zasežene zaloge žita, ž njega napravljenih mlinskih izdelkov ali stročnih sadežev.

3.) Kdor take zasežene zaloge namenoma pridobi od koga, ki nima pravice prodati jih.

4.) Kdor namenoma odtegne žito in stročne sadeže, pridobljene za seme, temu njihovem namenu, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od enega tedna do šestih mesecev. Poleg zavora mu more prisoditi tudi do dveh tisoč kron globe.

5.) Kdor se z naštetimi dejanji pregreši pri zalogah, kterih vrednost presega petsto kron, tega kaznuje sodišče zaradi pregreška z zaporom od enega meseca do enega leta. Poleg zavora mu more prisoditi globo do dvajsetih tisoč kron.

§ 33.

1.) Kdor pri popisovanju zalog zahtevanih podatkov ne izroči tekom postavno določene dobe, kdor noče odgovoriti na stavljenja mu vprašanja ali če njegov odgovor ni resničen.

2.) Kdor pooblaščenec gosposke zabrani vstop v svoje obrtne prostore, v skladišča in drugam, jim ne dovoli vpogleda v svoje gospodarske in trgovske zapiske, če ne da zahtevanih pojasnil ali pa če pojasnila ne odgovarjajo resnici, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od treh dni do treh mesecev ali z globo od dvajset kron do dveh tisoč kron. Poleg zavora mu more prisoditi tudi globo do dveh tisoč kron.

Sodišče more v teh kazenskih slučajih opustiti kaznovanje, če se mu zdi primerna kazen zapor le do enega tedna ali pa globa le do sto kron.

§ 34.

1.) Kdor se brez utemeljenega vzroka brani prevzeti mesto zaupnika, izvedenca ali člana sveta ali aprovizacijskega odseka, ali pa če se brani opravljati še nadalje tak posel.

2.) Kdor neopravičeno razglasi zasebne razmere ali kupčijske tajnosti, za ktere je izvedel, ko je opravljal naštete posle.

3.) Kdor kot pooblaščenec vojnega žitnoprometnega zavoda prevzete dolžnosti v veliki meri zanemarja ali krši, tega kaznuje gosposka z globo do petih tisoč kron ali z zaporom do šestih mesecev.

§ 35.

Vse druge prestopke te cesarske naredbe ali pa ukazov, izdanih na nje podlagi, kaznuje gosposka (§ 29.) z globo do dveh tisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, pri obtežujočih razmerah pa z globo do petih tisoč kron ali z zaporom do šestih mesecev.

§ 36.

Pri obsodbi po § 32. in 35. se more glasiti sodba tudi na izgubo kake obrtne pravice.

Kmetijske podjetnike, ki so bili obsojeni po § 32. ali pa po § 35. vsled prestopka predpisov o ureditvi porabe, more dati gosposka (§ 29.) pod posebno nadzorstvo za to določenih zaupnikov; gosposka jim more še posebej ukazati, da tem zaupnikom kadarsibodi na njih zahtevo pokažejo svoje zaloge in da jim dajo pojasnila glede njih porabe. Ti zaupniki so dolžni vsako nerednost, katero opazijo, naznaniti gosposki.

Po večkratnem kaznovanju zaradi dejanj, navedenih v § 32. v točki 2., ali zaradi prestopka predpisov o ureditvi porabe, more deželna politična oblast kmetijskemu podjetniku pravico, priznано mu v § 3. t. n. lit. a. odvzeti in ukazati, naj se mu zaloge krušnih sadežev in mlinjskih izdelkov siloma odvzamejo, če so bili vsled razmer aprovi-zacijski interesi močno oškodovani in če se je bati nadaljnjega odpora proti veljavnim predpisom. O pritožbi proti temu razsoja minister notranjih zadev sporazumno s poljedelskim ministrom. § 37.

Radi prestopkov, spadajočih v delokrog političnih oblasti, se morejo kazni določiti po ministrski naredbi z dne 1. marca 1915, drž. zakonika št. 49., brez predidčega postopanja.

Končne določbe.

§ 38.

Vlada se pooblašča odredbenim potom določbe te cesarske naredbe predrugačiti, izpopolniti ali na druge potrebnosti razširiti.

Vlada se nadalje pooblašča to cesarsko naredbo celo ali pa le nje dele razveljaviti za vsa ali pa za posamezna upravna ozemlja. § 39.

Ta cesarska naredba velja od dne razglasitve naprej; cesarska naredba z dne 21. junija 1915, drž. zak. št. 167., izgubi s tem svojo veljavo.

Ministrska naredba z dne 27. februarja 1915, drž. zakonika št. 47., glede vojnega žitnoprometnega zavoda ostane v veljavi. § 40.

To naredbo izpelje minister notranjih zadev sporazumno z udeleženi ministri.

Dunaj, 11. junija 1916.

Fr. J. m. p.

Vsi ministri m. p.

Odredba

ministrstva za notranje zadeve, v soglasju z ministri za poljedelstvo, trgovino, finance in sodstvo

z dne 15. julija 1916,

ki določa prevzemne cene nekterih žit in stročnih sadežev.

Na podlagi §§ 55. in 38. cesarske naredbe z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176., glede ureditve prometa z žitom, z moko in s stročnimi sadeži, se ukazuje tole:

§ 1.

I. Za tuimenovane v l. 1916. pridelane vrste žit in stročnih sadežev se določajo take-le prevzemne cene vojnega zavoda za promet z žitom:

Za vsakih 100 kg tistega žita, ki bo do 15. decembra 1916 že oddano nakladalni postaji, mlinu ali pa skladišču, določenemu po vojnem zavodu za promet z žitom, in sicer za 100 kg

pšenice ali pire K 38.—
rži „ 31.—

soržice (mešanice rži in pšenice) K 31.—
ječmena za pivo „ 36.—
„ „ krmo „ 32.—
ovsa „ 30.—

Da je bilo žito zares oddano, to je treba dokazati z duplikatom (od prevzemne postaje potrjenim prepisom) tovrstnega lista, s potrdilom prevoznega podjetja, mlina ali skladišča.

II. Za vsakih 100 kg tistega žita, katero bo oddano po terminu določenem pod št. II. (torej po 15. decembru), in sicer za 100 kg

pšenice ali pire K 35.—
rži „ 29.—
soržice (mešanice rži in pšenice) „ 29.—
ječmena za pivo „ 33.—
„ „ krmo „ 29.—
ovsa „ 28.—

III. Dalje se določajo prevzemne cene za vsakih 100 kg

prosa K 28.—
graha ali leče „ 55.—
fižola (in boba) vseh vrst, (razun odpadkov, ki se porabijo za krmo) „ 40.—
fižola za krmo „ 30.—
grašice „ 26.—

Za zmesi velja kot prevzemna cena najcenejše izmed primešanih vrst.

Cene žita in stročnih sadežev za seme se uredi v posebni odredbi. § 2.

Za celo prevzemno ceno se prevzame samo tisto žito, ki je zdravo, očiščeno, in suho in ki nima več kot 2 odstotka cele prevzete teže tujih primesi, (to je takih primesi, ki niso žito).

Prevzemna cena žita, ki ni tako, kakor je zgoraj popisano, je primerno manjša.

Za naravno primes žitnih zrn kake druge vrste se ne odtegne ničesar, če ne znaša primes, po številu primešanih zrn računano, več kot 3 odstotke vsega žita. Če je primešanega več drugega žita, se odtegne razmeroma toliko več, nikakor pa ne več kot 15 odstotkov prevzemne cene.

Če se ni mogoče sporazumeti o višini utrška, razsoja pri sporih med kmetovalci in med organi, določenimi za prevzemanje žita, izvenspornim potom po zaslišanju izvedencev tisto okrajno sodišče, v kterega območju se blago nahaja.

V takih slučajih plača vojni žitnoprometni zavod pri prevzetju žita zaenkrat samo toliko, kolikor ponuja njen prevzemni organ.

Razsodbo okrajnega sodišča more prodajalec žita tekom osmih dni izpodbijati z rekurzom. Proti razsodbi druge inštanice ni dopusten nikak nadaljni pravni pripomoček.

V kakšni meri mora stroške sodnega postopanja bodisi trpeti ena stranka ali v kakem razmerju naj se razdele med obe stranki, to določa sodišče po svojem preudarku.

Spore o višini utržkov med prevzemnimi organi vojnega žitnoprometnega zavoda in med kakim mlinom ali pa kakim drugim prevzemalcem blaga razsoja komisija izvedencev borze deželnih pridelkov onega upravnega ozemlja, v kterem se blago odda. Če v tistem upravnem ozemlju ni nobene take komisije, tedaj pa razsodi komisija izvedencev dunajske borze deželnih pridelkov. Proti razsodbi komisije ni dopusten noben pravni pripomoček.

§ 3.

Prevzemne cene (po § 1.) veljajo od nakladalne postaje, če ni bližje kraju dobave mlin, ki prevzame žito v mletje ali pa skladišče, določeno za žito po vojnem žitno-

prometnem zavodu; s prevzemnimi cenami so plačani tudi že stroški nakladanja in vožnje do najbližje železniške ali ladijske postaje mlina ali pa skladišča.

§ 4.

Ta odredba stopi v veljavo tisti dan, ko se razglasi.

Hohenlohe mp.
Zenker mp.
Leth mp.

Hohenburger mp.
Spitzmüller mp.

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 21. julija 1916, št. 19.505.,

zaradi določitve rokov za striženje ovac.

Na podlagi ministrske naredbe z dne 21. majnika 1916, drž. zak. št. 149., se sledeče določa:

§ 1.

Striženje ovac se sme vršiti v vojvodini Kranjski samo v času od 1. aprila do 15. majnika in od 15. septembra do 31. oktobra vsakega leta.

Ovce striči v drugem času, kakor je tu določeno in večkrat kakor dvakrat na leto, je prepovedano.

§ 2.

Prestopke § 1. tega razglasa bodo kaznovala po § 2. navedene ministrske naredbe, ako dejanje ne spada pod ostrejšo kazenske naredbe, politična oblastva I. stopnje v denarju z globami do 5000 K ali po svojem preudarku z zaporom do šestih mesecev.

§ 3.

Te določbe stopijo takoj v veljavo.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 21. julija 1916, št. 22.172.,

o določitvi prodajnih cen za nadrobni promet s sočivjem.

Na podstavi § 19. cesarskega ukaza z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176., se določajo za nadrobni promet s sočivjem naslednje cene za en kilogram, in sicer:

za fižol	86 vinarjev
za grah	86 "

Ta ukaz dobi moč z dnevom, ko se objavi.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Seja vojnega zavoda za promet z žitom.

Na devetem zborovanju vojnega zavoda za promet z žitom je poudarjal predsednik, da moramo gospodariti s svojimi zalogami previdno, posebno do tedaj, da se dožene, česa smemo pričakovati od letošnje letine. — Zborovalci so poudarjali važnost žetvenih del, za ktera naj se dovoljuje vojaštvu kolikor mogoče dosti dopustov; skrbi naj se, da se za to porabijo v čim največji meri vojni ujetniki; to so sporočili vojnemu ministrstvu. — Predpise o mlinih so izpremenili, prevzemne cene za žito in sočivje pa vzeli na znanje.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se ednole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčovo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisnu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 93. V kurnjaku se je zaredilo silno veliko uši, ki močno nadlegujejo kokoši tako, da očitno hirajo in nekaj piščancev je celo poginilo. Kako se zatro kurje uši in kako je kurnjak od uši temeljito očistiti? (F. Š. v P.)

Odgovor: Kokoši nimajo uši, ampak neke druge vrste živalic, ki so res ušem podobne, ki pa ne pijejo krvi kakor uši, ampak razjedajo perje in luskinde od kože. Te živalce so »perjevci«, ki kuretino nadlegujejo in so vzrok, da slabo uspeva. Perjevci so posebno nevarni bolehnim in mladim živalim, ki se jih ne morejo iznebiti, posebno ker se perjevci izredno hitro in mnogoštevilno razmnožujejo. Predvsem je ločiti napadene živali od drugih. Kurnjak in njegovo upravo je večkrat temeljito osnažiti in razkužiti na ta način, da se tla, stene in strop belijo z apnenim beležem, ki se mu doda na vsakih 10 litrov 3 do 4 deke lizola. Doga, na katerih kuretina poseda, in gnezda je vzeti iz kurnjaka ter jih je z vročim lugom izprati in potem istotako z lizolovim beležem prepleškati. Prav posebno je paziti, da se vse špranje v lesu z gostim lizolovim beležem napolnijo. Vse lesene dele, ki niso veliko vredni, je najbolje sežgati in z novimi nadomestiti. Tla je preplaviti z lizolovim beležem, da zaide v vse špranje, kjer se perjevci zlasti radi skrivajo. Kurnjak je nastlati z mešanico od pepela in apnove moke. Če je kurnjak lesen in ni veliko vreden, ga je najbolje celega pokuriti. Živali naj imajo priliko kopati se na planem, v suhem pesku ali pepelu od premoga, ker se na ta način najlaže iznebijo perjevcev. Posameznim živalim se perjevci preženo, če se jim pod perje piha mrčesni prašek. Mrčesni prašek pa perjevcev ne umori, ampak jih le omami, zato je to delo zvršiti zjutraj, preden grede kokoši iz kurnjaka, da omamljeni perjevci padajo od kokoši zunaj kurnjaka. Dobro sredstvo je tudi kokoši kopati v 1—2% ni mlačni lizolovi vodi, in sicer na tak način, da se perje skozinskozi premoči in pride lizolova voda notri do kože. Po kopanju, ki naj se zvrši poleti dopoldne, je pustiti skopane živali na prostem okoli hoditi, kjer se v nekaterih urah popolnoma posuše. Ob mrzlem vremenu je skopane živali toliko časa imeti na gorkem ali v zakurjenem prostoru, da se popolnoma posuše.

Vprašanje 94. Nameraval sem prasičem pokladati peso, toda ljudje me svarijo, češ da je surova kakor kuhana pesa prasičem poleti zelo nevarna in da tamkaj pogine poleti največ prasičev, kjer pridelujejo mnogo pese in jo pokladajo prasičem. Ali je pesa poleti res nezdravo krmilo za prasiče? (T. Š. v P.)

Odgovor: Navzlic temu, da ima pesa v sebi znatno množino dušičnatih snovi, je vendarle od teh prav majhen del pravih beljakovin, in še te so slabo prebavne in jih prasič skoraj nič ne izkoristi. Pesa je torej skoraj izključno le krmilo, ki ima v sebi ogljikove vodane, ki tvorijo v živali toploto in silo, deloma tudi maščobo, a ne tvorijo novih celic in ne morejo porabljeno celičnino na-

domeščati, kar morejo delati le beljakovine, zato je pokladanje pese takorekoč popolnoma enostransko krmiljenje, pri katerem nobena žival in torej tudi prasič ne more uspevati, če se istočasno ne poklada dovolj drugih krmil, ki imajo v sebi dovolj beljakovin. S peso krmljen prasič je gladen na beljakovinah in če se mu teh posebej ne poklada, prične hirati in lahko pogine vsled stradanja beljakovin. Letni čas pa nima na to nikakega vpliva in je sama pesa slabo krmilo poleti ali pozimi. Vrhutega ima pesa v sebi prav malo apna in fosforove kisline in če se ta na drug način ne nadomesti, pa bolehajo prasiči za mehkim kostem (rahitis), dobe, kakor naši ljudje pravijo, dvojne ude in sključene noge. Če torej pri Vas ljudje pravijo, da je prasičem nevarno poleti pokladati peso, prihaja to odtod, ker menijo krma je krma in je dovolj, če je žival nasičena. Pesa pa vendarle do gotove mere pokladana ni napačna krma za prasiče in jo prav dobro prenoso z ozirom na starost od 2 do 10 kg na dan, in sicer najbolje kuhano, toda le s pogojem, da se obenem poklada dovolj beljakovinastih krmil, ki imajo v sebi tudi dovolj rudninskih snovi. Če močna krmila posebej nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, se pa mora pokladati klajno apno. V rednih razmerah je pač bolje, če se prasičem do pol leta starosti ne poklada pese v današnjih razmerah je pa pesa vendarle tudi za prasiče dobro krmilo, če se njene slabe strani popravijo z dodevanjem drugih primernih krmil.

Vprašanje 95. Na moji s pšenico obsejani njivi se je pričelo nekaj pšenice dva do tri tedne pred zoritvijo sušiti, in sicer vedno več, tako da se jo je slednjič skoraj polovico posušilo. Tudi na sosedovi njivi je pšenica tako bolna, toda ne tako močno. Pošljem Vam na ogled nekaj bolnih in posušenih pšeničnih rastlin ter vprašam, **kakšno bolezen ima pšenica in kako bi se dala ta odpraviti?** (I. J. v P.)

Odgovor: Bolezen na Vaši pšenici je povzročila rja, ki jo dela tri vrste gliv. Rja na pšenici se prav pogosto pojavlja in se more včasih tako razpasti, da se skoraj nič ne pridela. Sredstva proti rji doslej še ni nobenega znane. Rja se po možnosti prepreči, če se naslednje reči vpoštevajo: 1. Storit je vse tisto, kar zagotovi enakomerno hitro skalenje semena in razvoj skaljenih rastlin, kar se doseže z dobro pripravo zemlje za setev in z enakomerno globoko setvijo. 2. Zgodnja setev ozimne kakor jare pšenice bistveno prepreči razvoj rje. 3. Njivo je dobro zagnojiti s fosfatnim umetnim gnojilom, ki preprečuje razvoj rje, dočim močno gnojenje z dušičnatim gnojilom pospešuje razvoj rje. 4. Različne vrste pšenice so različno podvržene napadu po rji, zato je izbirati preskušene vrste, od katerih se vé da kljubujejo tej bolezni.

Vprašanje 96. Mi moramo na podlagi zakona o vojnih dajatvah voziti les s hribov na žago že skozi več mesecev ter se nam plačuje od množine naloženega lesa, kar silno malo znaša, ker so pota slaba in silno strma. Pri tem trpimo tudi veliko škodo pri vozovih, pri vprežni opravi in zlasti pri konjih, ki so večinoma plemenske kobile. Zobjanja za konje nimamo, zato so konji sploh slabo rejeni in če breje kobile morajo naporno voziti, zvrjavajo ali skotévajo slabotna žrebeta. Ker nam manjka voznikov, zato spremljajo konje nedorasli otroci ali starčki, ki pri tem veliko trpe in so celo v smrtni nevarnosti, ker se pri vožnji v hribih ne spoznajo. Pri tej vojni dajatvi smo prizadeti samo nekteri posestniki konj, ki smo jih smeli večinoma zaradi tega obdržati, ker so to plemenske kobile. Trpijo pa tudi naši sosede, ker jim ne moremo z našimi konji na polju dovolj pomagati. **Ali bi se mogli s kako prošnjo te vojne dajatve iznebiti in kakšno plačilo imamo pravico zahtevati za vožnjo na podlagi vojne dajatve?** (J. Z. v Z.)

Odgovor: Po našem mnenju ni ta vojna dajatev več umestna, ker se sedaj prevažanje lesa lahko drugače uredi. C. kr. kmetijska družba je vložila prošnjo na pristojna mesta, da se Vas oprostijo od te vojne dajatve in če to ne gre, da se dajatev tako uredi kakor zakon ukazuje. Breje kobile so brez izjeme izvzete od vožnje za vojne dajatve. Od vožnje ni plačati od naloženega tovora, ampak od dneva, in sicer od enovprežnega voza s konjem na dan 10'50 K. Voznik ima dobiti tamkaj običajno dnevno mezdo in poleg tega celo prehrano ali namesto te pa na dan 3'41 K posebej kot povračilo za hrano. Če lastnik konja vsled svoje starosti ni več podvržen zakonu za vojne dajatve, more kot voznika koga drugega najeti, in če ga ne dobi, ga pa mora županstvo določiti iz vrste tistih, ki so po zakonu zavezani biti vojni dajalci. Plačila za vojne dajatve so bila določena z ministrsko naredbo z dne 14. novembra 1914, drž. zak. št. 326., in so sedaj nanovo urejene z ministrsko naredbo z dne 30. junija 1916, drž. zak. št. 202. Če ste za vožnjo doslej premalo dobivali, zahtevajte doplačilo in če se Vam tega ne da, pa zahtevajte potrdilo o izvršenih vožnjah, na podlagi katerega imate pravico do postavnega plačila še 6 mesecev po končani vojni. Vse te določbe najdete v zakonu o dajatvah za vojno, ki ga je naša družba lansko leto poslala vsem svojim udom priloženega »Kmetovalcu«, in če ga nimate več, ga lahko pri družbi dobite.

Vprašanje 97. Stari ljudje pripovedujejo, da so v prejšnjih časih lan in konopljo sejali tudi v strnišče. Lan sicer ni dozorel, a od strniščnega lanu se je neki izdelovalo jako lepo predivo. **Ali bi šlo lan in konopljo sejati v strnišče?** (H. i. p. v Š.)

Odgovor: Ker potrebuje lan le kake tri mesece za svoj razvoj, zato ni nikake ovire ga sejati na strnišče. Seme vsled nezadostne toplote v jeseni seveda ne bo dozorelo, toda lan je zato še vseeno prav dober za izdelovanje prediva. To velja tudi o konoplji, ki seveda kot strniščna rastlina ne bo velika zrasla, a za izdelovanje prediva bo vseeno dobra. Slaba stran strniščnega lanu in konoplje je ta, da se v jeseni na trati ne dašta goditi. Temu se odpomore, če se godenje odloži na prihodnjo pomlad, ali pa, če se godi v jeseni v dovolj topli vodi. Godenje v vodi je še boljše kakor na trati, seveda se mora delo razumeti, drugače se vse pokvari.

Družbene vesti.

* **Nakup konj.** Splošna avstrijska vnovčevalnica za živino je izvedela, da bo na Holandskem najbrže v septembru naprodaj nekaj tisoč težkih belgijskih konj v starosti od 9 mesecev do 2 $\frac{1}{3}$ let. Cene bodo najbrže od 1000 do 2000 K. Kdor hoče tako žival kupiti, naj se za nakup tako o j obvezno prijavi pri naši družbi in naj navede, kakšne starosti naj bo žival. Družba bo prijave sporočala omenjeni vnovčevalnici in zglasilce svoječasno obvestila, kje in kdaj bodo dobili živali in koliko jim bo plačati. Odgovornosti seveda družba ne prevzame nobene.

* **Oddaja žvepla.** Deželni odbor je prejel in razdelil 3 vagone žvepla med vinorodne občine. Ker ima priti še nekaj žvepla na Kranjsko, naj se županstva, ki ga žele še dobiti za svoje vinogradnike, nemudoma priglasijo pri »Deželnem kulturnem uradu« v Ljubljani s svojimi naročili.

* **Za vinogradnike in vinske trgovce** ima družba v zalogi sledeči novi dve kletarski potrebščini: 1. **Bernadotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 7 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus, ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. **Kg** eponita stane

6 K brez poštnine in zavoja. Množine eponita po 10 *dek* se pošilja za 70 vinarjev s poštnino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Žveplenokisla glina stane po 60 vinarjev *kg*; dobi se v sodih po 250 *kg*.

Vse prejemnike modre galice prosi družba, da ji takoj vrnejo železniške vozne liste od prejete državne modre galice, ker jih nujno potrebuje v svrhu obračuna. Od švedske modre galice in od galuna se železniška vozna seveda ne bo nikomur vrnila. Obračuni glede državne modre galice morajo biti gotovi še v tekočem mesecu, na kar opozarja družba prejemnike s pristavkom, da se na povračilna zahtevanja, ki dojdejo družbi po 5. avgustu, ne bo mogla več ozirati.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 14 K komad in za teleta, ovce in koze po 8 K komad. Trokarji so po 6 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnice za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. Gumijevi seski so po K 1'60. Mlečne cevi so po 80 h.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) blago, v izvornih vrečah, težkih 50 *kg* po 52 v *kg*. Za manjše pošiljave na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 *kg* se ne razpošilja. Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štupami za živino.

Surova kostna moka s 4 do 6% dušikom in 12 do 16% skupne fosforove kisline po K 29— za sto *kg*. Tega gnojila bo v prihodnje le zelo težko dobiti in je sedaj v omejeni množini udom na razpolaganje.

Kostni superfosfat z 10% v vodi raztopne fosforove kisline in 2% dušikom po K 24— za sto *kg*.

Živinska sol po K 12'20 100 *kg*.

* **Umetna gnojila:**

Mešano umetno gnojilo. Družbi se je posrečilo dobiti še nekaj vagonov mešanega umetnega gnojila, ki bo dohajalo tekom jeseni in se bo oddajalo 100 *kg* po 24 kron. Sprejemajo se v prvi vrsti le skupne prijave podružnic na cele vagonne. Ker je dobavljanje superfosfatnih gnojil zvezano z vedno večjimi težkočami, priporoča družba sedanjo prijavo in nakup tudi za prihodnjo pomladno gnojenje.

Kalijeva sol po K 16— 100 *kg*.

Kajnit po 8 K 100 *kg*.

Vreče pri navedenih cenah niso vštete in je plačati za vrečo, vsebujočo 100 *kg*, posebej 2 kroni; družba pa prosi naročnike, da ji vreče vrnejo ter jih jim plača po ravno tej ceni, če se vrnejo dobro ohranjene.

Tommasova žlindra. Novih naročitev družba sedaj ne sprejema več, ker imajo tvornice z dosedanjimi naročbami posla do jeseni. Udje naj zato žlindre zaenkrat ne naročajo več pri družbi, temveč naj čakajo s prijavi do jeseni, ko bo v »Kmetovalcu« na tem mestu o tem kaj povedano.

* **Diamalt** se dobi v pločevinastih ročkah po 4 1/2 *kg*, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 *kg*, ki stanejo 2 K (brez poštnine). Opozarjamo na spis »Diamalt, dober pripomoček pri peki« v peti številki »Kmetovalca« iz l. 1914.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 10. julija 1916.

(Konec).

Za nove ude so se priglasili in jih je glavni odbor sprejel gg.: Jelenc Rudolf, veleposestnik in tvorničar v Karlovcu; Zadnikar Ivan, posestnik v Črni vasi; Verhunc Marija, posestnica v Selcah; Ažman Blaž, posestnik v Nomenu; Rožanc Janez, posestnik v Martinjaku; Černetič Karol, posestnik in sedlar v Krškem; Martin Ivan, posestnikov sin v Daňnji vasi; Tomšič Anton, posestnik v Kosezah; Boštjančič Anton, posestnik v Harijah; Mižgur Marija, posestnica v Kosezah; Jagodnik Anton, posestnik v Kosezah; Baša Ivan, posestnik v Jasenu; Cvetan Josip, posestnik v Harijah; Batista Anton, posestnik v Topolcu; Mežnar Ivan, posestnik v Topolcu; Rolih Ivan, posestnik v Trnovem; Benigar Ivana, posestnica v Trnovem; Fabec Marija, posestnica v Trnovem; Šmid Francišek, župnik v Podlipi; Pavlovič Mihael, posestnik v Cerkljah; Špendov Anton, posestnik v Sp. Dobravi; Mikelj Josip, posestnik v Čšnjici; Škrabar Francišek, posestnik v Dednem Dolu; Šolsko vodstvo v Žalni; Meže Alojzij, posestnik v Postojni; Šterbenc Ivan, posestnik v Srednjemgozdu; Dobravc Valentin, posestnik v Nemškem Rovtu; Vuk Josip, posestnik v Dubravi; Klun Terezija, posestnica v Sajevčah; Bojanc Francišek, posestnik v Šmarjeti; Milostnik Edvard, posestnik v Ricmanih; Švigl Marija, posestnica v Vidmu; Gorenc Anton, posestnik v Malih Vodenicah; Košane Anton, posestnik v Dekanah; Glisč Gabrijel, posestnik v Ljubljani; Valentič Ivan, posestnik v Dekanah; Slekovec Gizela, posestnica v Jarenini; Jurdana Rudolf, posestnik v Juršičih; Kuplenik Mihael, viničar na Trški gori; Barborič Ivan posestnik pri Sv. Joštu; Erzar Matija, kanonik v Novem mestu; Pintar Julijana, posestnica v Novem mestu; Petaros Anton, posestnik v Borštu pri Trstu; Grašič Ivan, posestnik v Golniku; Uršič Mihael, posestnik v Škofijah; Škerjan Ivan, posestnik pri Sv. Barbari; Korošec Josip, posestnik v Premanzani; Benčić Anton, posestnik v Zgor. Vremah; Dr. Schwab Anton, zdravnik v Celju; Kržišnik Marija, posestnica v Spod. Gorjah; Fortuna Matevž, posestnik v Razoru; Gamizelj Josip, posestnik v Ustjah; Šval Jurij, posestnik v Gaju; Rapljenovič Nikola, posestnik na Stojanskem Vrhu; Slivar Marija, posestnica v Klečah.

Razglas.

Povprečna odškodnina za **prasiče za rejo**, ki se je na podstavi § 52. zakona z dne 6. avgusta 1909, drž. zak. št. 177., in na podstavi izvršitve nega ukaza k temu zakonu z dne 15. oktobra 1909 privedela na Kranjskem v II. četrtletju l. 1916, in se bode v III. četrtletju l. 1916. vzela za podlago odškodnini za tiste prasiče ki se, izvrševaje zgoraj navedeni zakon, plačuje za zaklane ali vsed oblastveno ukazanege cepljenja poginule prasiče, je naslednja:

A. Pri prasičih za rejo deželnege plemena:

1. Prasički do 3 mesecev K 9 62	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 5 30	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 4 55	

B. Pri prasičih za rejo iz križanja z angleško pasmo:

1. Prasički do 3 mesecev K 10—	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 5 50	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 4 70	

C. Pri prasičih za rejo čistega (angleškega) plemena importirani ali domače reje:

1. Prasički do 3 mesecev K 10 88	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 5 75	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 4 95	

Pri **plemenskimi prasičih** pristopi k odškodninam, doganim pri gori navedenih vrednostnih postavkih, še 25% dodatek.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 13. julija 1916.